

درباره آموزش نظریهٔ شبکه‌ها

با تأکید بر شبکه مسائل علوم انسانی
و زمینه‌سازی برای تولید علم‌دینی در موضوعات علوم انسانی

حجة الاسلام شیخ ایمان کاظمی مقدم

مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

سرشناسه : کاظمی مقدم، ایمان، ۱۳۶۲ -

عنوان و نام پدیدآور : درس نامه آموزشی نظریه شبکه مسائل با تأکید بر مسائل علوم انسانی و زمینه سازی برای تولید علم دینی در موضوعات علوم انسانی / مولف ایمان کاظمی مقدم.

مشخصات نشر : مشهد : موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۱۹۲ ص. : مصور، جدول؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۲-۸۹-۹

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۹۰ - ۱۹۲.

موضوع : علوم اسلامی -- تحقیق -- روش شناسی

موضوع : Islamic science -- Research -- Methodology*

موضوع : علوم انسانی -- تحقیق -- روش شناسی

موضوع : Humanities -- Research -- Methodology

موضوع : دین پژوهی -- روش شناسی

موضوع : Religion -- Research -- Methodology

شناسه افزوده : موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

رده بندی کنگره : ۱۳۹۵/۴۲۵/۱۱ BP

رده بندی دیویی : ۲۹۱.۷۲

شماره کتابشناسی ملی : ۱۳۳۷۶

درس نامه آموزش نظریه شبکه مسائل

با تأکید بر شبکه مسائل علوم انسانی
و زمینه سازی برای تولید علم دینی در موضوعات علوم انسانی

مولف: شیخ ایمان کاظمی مقدم

ناشر: انتشارات موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

صفحه آرا: حمزه خراباف

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۲-۸۹-۹

کلیه حقوق محفوظ می باشد.

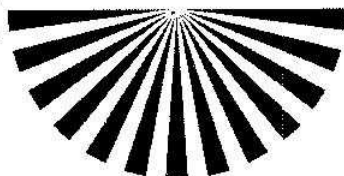

مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

مشهد مقدس / بین چهارراه حجت و چهارراه مقدم طلاب/خیابان کاشانی/ کاشانی ۲۵/ شماره: ۴۹۰/۴

تلفن: ۰۳-۳۲۲۸۵۸۰۰ (۰۵۱) فاکس: ۰۵-۳۲۲۸۵۸۰۵ (۰۵۱)

www.isin.ir ----- info@isin.ir

فهرست مطالب

۱۳		مقدمه، نشر
۱۵		مقدمه مؤلف

فصل اول: سازه‌های نظریه شبکه مسائل

۲۵		۱. مقدمه:
۲۷		فهرست علوم انسانی و رایانشی مرکزی هر یک از آنها
۲۹		۲. بیان مسئله:
۳۱		۳. سوالات تحقیق:
۳۱		۴. ضرورت تحقیق:
۳۱		۵. هدف تحقیق:
۳۲		۶. روش تحقیق:
۳۲		۷. سابقه تحقیق:
۳۵		۸. تفاوت تحقیق حاضر با تحقیقات مشابه:
۳۵		۹. ویژگی‌های منحصربه‌فرد تحقیق حاضر:
۳۶		۱۰. پیشینه مطالعاتی:
۳۶		۱۱. مفاهیم و اصطلاحات
۳۶		۱۱-۱. متغیر:
۳۹		۱۱-۲. مسئله:
۳۹		۱۱-۳. شبکه:
۳۹		۱۱-۴. شبکه موضوعات و متغیرها:

۳۹	۱۱-۵. موضوع شناسی:
۴۰	۱۱-۶. علم دینی:
۴۰	۱۱-۷. ابزارهای لایه برداری:
۴۱	۱۱-۸. شبکه مسائل
۴۱	۱۲. مبانی و پیش فرض ها:
۴۱	۱۲-۱. مبنای هستی شناختی:
۴۲	۱۲. مبنای معرفت شناختی
۴۲	۱۲-۳. مبنای روش شناختی
۴۲	۱۳. فرضیه:
۴۳	۱۴. توضیح فرضیه:
۴۳	۱۵. کاربرد و فایده فرضیه فوق:
۴۴	۱۶. استدلال:
۴۴	استدلال اول:
۴۴	استدلال دوم:
۴۴	استدلال سوم:
۴۵	استدلال چهارم:
۴۵	۱۷. نظام گزاره های نظریه شبکه مسائل
۴۶	۱۸. خروجی ها و محصولات نظریه:

فصل دوم: فعالیت ها و بازخوردها

۵۱	فعالیت شماره ۱: تعریف مسئله و مراحل مسئله شناسی
۵۳	پاسخ پیشنهادی
۵۳	مراحل مسئله شناسی
۵۶	چند نکته پیرامون مسئله شناسی:
۵۷	جدول مسئله شناسی
۵۹	فعالیت شماره ۲: مسئله محوری و موضوع محوری در تحقیقات
۶۱	پاسخ پیشنهادی
۶۱	تفاوت موضوع محوری با مسئله محوری در تحقیقات

۶۳ فعالیت شماره ۳: شبکه مسائل

۶۵ پاسخ پیشنهادی

۶۵ علت نیاز به تحقیقات موضوع محور (شبکه مسائل)

۶۸ فعالیت شماره ۴: متغیرشناسی

۷۰ پاسخ پیشنهادی

۷۰ اهمیت متغیرشناسی و تأثیر آن در تولید شبکه مسائل

مقدمه، قدم اول برای کشف متغیرها و اطلاعات لازم درباره موضوعات:

۷۰

۷۳ کشف متغیر: ۱، گام اول برای طراحی شبکه مسائل درباره موضوعات:

۷۴ تحلیل فاسف

۷۵ متغیرهای علم دیرینه

۷۷ متغیرهای اصلی و فرعی مدیریت

۷۹ نمونه‌هایی از متغیرهای عمده در برخی رشته‌های علوم انسانی:

۷۹ علم حقوق:

۸۰ علم اقتصاد:

۸۰ علم جامعه‌شناسی:

۸۰ علم روان‌شناسی:

فعالیت شماره ۵: متغیرشناسی (جوانب و لایه‌های اشیاء و موضوعات)

۸۲

۸۴ پاسخ پیشنهادی

۸۴ جوانب و لایه‌های اشیاء و موضوعات (متغیرشناسی):

۸۴ ۱. مقولات عشر

۸۶ ۲. علل اربعه:

۸۷ ۳. معادله حرکت

۸۷ ۴. فرمول تغییر:

۵.	تعریف لغوی	۸۸
۶.	پارادایم‌های چهارگانه	۸۹
۷.	نقشه علوم انسانی	۹۰
۸.	نقشه ابواب فقه	۹۲
۹.	نقشه نیازها	۹۴
۱۰.	لایه‌های فرهنگ	۹۴
۱۱.	مراحل طراحی سیستم	۹۵
۱۲.	عناصر مدیریت	۹۵
۱۳.	اطلاعات برنامه‌ریزی	۹۵
۱۴.	مراحل تصمیم‌گیری	۹۶
۹۶	تطبیق برخی متغیرها بر مفهوم مدیریت	
۱۰۲	فعالیت شماره ۶: نگارش سیستم	
۱۰۴	پاسخ پیشنهادی	
۱۰۹	فعالیت شماره ۷: آشنایی با سیستم و روش طراحی آن	
۱۱۰	پاسخ پیشنهادی	
۱۱۰	تعریف سیستم:	
۱۱۰	مؤلفه‌های اصلی یک سیستم:	
۱۱۰	۱. اجزاء و عناصر (متغیرها):	
۱۱۱	۲. روابط بین اجزاء	
۱۱۱	۳. هدف:	
۱۱۱	۴. مرز سیستم:	
۱۱۱	۵. محیط سیستم:	
۱۱۱	۶. جریان سیستم:	
۱۱۱	۷. بازخورد سیستم:	

۸. پایداری سیستم: ۱۱۲
۹. رفتار سیستم: ۱۱۲
۱۰. تحلیل سیستم: ۱۱۲
۱۱. طراحی سیستم: ۱۱۲
۱۲. تفکر سیستمی (شبکه‌ای): ۱۱۲
۱۳. تبیین سیستم: ۱۱۳
۱۴. ساخت سیستم: ۱۱۳
۱۵. منصر: ۱۱۳
۱۶. سواحل رباط اندر سیستم: ۱۱۳
۱۷. وضعیت یا حالت سیستم: ۱۱۴
۱۸. چرخه: ۱۱۴
۱۹. مدل و الگو: ۱۱۴
۲۰. فرموله کردن متغیرها: ۱۱۴
۲۱. ملاک اعتبار یک مدل: ۱۱۵
۲۲. الگوی کلی طراحی مدل: ۱۱۵
۲۳. الگوی اجرایی طراحی مدل: ۱۱۶
۲۴. ضریب اهمیت یک متغیر: ۱۱۶
۲۵. اولویت‌گذاری: ۱۱۶
۲۶. نقطه ثقل: ۱۱۷
۲۷. شاخص پایه: ۱۱۷
۲۸. نقطه بحران: ۱۱۷
۲۹. بهینه‌سازی: ۱۱۷
۳۰. مهندسی اجتماعی: ۱۱۷
۳۱. بازخورد: ۱۱۸

سیستم مدیریت:	۱۲۴
فعالیت شماره ۸: سیستم شبکه مسائل	۱۲۷
پاسخ پیشنهادی	۱۲۸
سیستم شبکه مسائل	۱۲۸
فعالیت شماره ۹: برنامه حرکت در سیستم شبکه مسائل	۱۳۲
پاسخ پیشنهادی	۱۳۳
الگوریتم طراحی شبکه مسائل	۱۳۳
فعالیت شماره ۱۰: مسئله پردازی و ابزارهای آن	۱۳۹
پاسخ پیشنهادی	۱۴۲
مهارت طرح سؤال	۱۴۵
مقالات	۱۴۶

ضمائم

ضمیمه شماره ۱	۱۵۱
میدان معنایی واژه کار برای نشیب لایه های معنایی و متغیرهای وابسته (ابعاد و جوانب مفاهیم)	۱۵۱
ضمیمه شماره ۲	۱۵۶
روش موضوع شناسی	۱۵۶
ضمیمه شماره ۳	۱۶۰
نمونه مسئله شناسی	۱۶۰
ضمیمه شماره ۴	۱۶۳
فرآیند (مراحل قدم به قدم) تحقیق	۱۶۳
ضمیمه شماره ۵	۱۶۴
تفاوت تحقیق مسئله محور با تحقیق موضوع محور (شبکه مسائل)	۱۶۴
ضمیمه شماره ۶	۱۶۵
علم دینی	۱۶۵
ضمیمه شماره ۷	۱۷۲
جایگاه تمدنی شبکه موضوعات و مسائل	۱۷۲

۱۷۴	ضمیمه شماره ۸۵
۱۷۴	مراقب و انواع متغیرها
۱۷۶	ضمیمه شماره ۹۵
۱۷۶	سیستم و نگرش سیستمی
۱۷۶	تعریف سیستم و نگرش سیستمی:
۱۷۸	مدل سازی و طراحی سیستم:
۱۸۰	روش طراحی مدل:
۱۸۱	مادان تباریک مدل:
۱۸۲	ضمیمه شماره ۱۰۵
۱۸۲	سیستم روش تحقیق

فهرست منابع

۱۹۰	کتاب ها:
۱۹۱	مقالات:
۱۹۲	سایت ها:

مقدمه ناشر

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين و
لعنة الله الدارسة على أعدائهم أجمعين

قال الله الحكيم: ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي بِلَيْتٍ هِيَ أَقْوَمُ﴾^۱

با ادله محکم، برهانی و تردید ناپذیر اثبات رسیده است که اسلام، این نسخه
آسمانی جامع هدایت بشریت تا برپایی قیامت، آخرین بسته‌ای است که خداوند
متعال برای سعادت کامل جامعه بشری فرو فرستاده و لذا آن «حسن» و «تمام» برخوردار
است؛ ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾^۲ لازمه جمال اسلام قدرت
پاسخگویی آن به هرم نیازهای بشریت در همه سطوح و لایه‌های آن حتی مدیریت
یک «تمدن» با تمام گستردگی آن است. ما به این اصل اعتقاد و ایمان داریم که اسلام
یک دین تمدن‌ساز می‌باشد. حال سؤال اصلی این است که چگونه می‌توانیم از عهده
عرضه اسلام تمدنی برآمده و برتری «کلمه الله» را بر «کلمه الکفر» که به صراحت
قرآن ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا﴾^۳ به اثبات برسانیم؟

۱. سوره اسراء، آیه ۹.

۲. سوره مائده، آیه ۳.

۳. سوره توبه، آیه ۴۰.

به نظر می‌رسد بدین منظور باید روش تحقیقی را سامان داد که توان استخراج فقه تمدنی اسلام از منابع غنی و سرشار اسلام را دارا بوده و با اِعمال آن بشود ضمن اقامه حجت فقهی بر استنباط معرفتی از گزاره‌های دینی، و احراز روشمند بودن فرآیند تولید علم ناب دینی از نقطه آغاز تا انتها، استیعاب، قدرتِ اقناع مخاطب در فضای رقابت بین‌المللی در جنگ تمدن‌ها، و امکان پیاده‌سازی آن در تحول سازه‌های مدیریتی موجود حکومت اسلامی را واجد باشد.

خداوند متعال را شکر می‌کنیم که در «موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام» این بسته عمیق روش اجتهاد دینی برای تولید بسته اسلام تمدن‌ساز باز-مات است. گران‌قدر حاج شیخ عبدالحمید واسطی و محققین سخت‌کوش موسسه امام ششم (علیه السلام) آنچه در پیش‌رو دارید گام نخستین این مسیر خطیر را برای قضاوت اهل نظر در روز قیامت و نظر قرار می‌دهد.

«نظریه تولید شبکه ماحول» یک ابتکار فاخر برای تولید علم دینی است که توسط فاضل ارجمند جناب حجت‌الاسلام شیخ ایمان کاظمی مقدم به صورت «فعالیت بازخورد» تدوین و نگارش یافته است. بیستی، چرانی و چگونگی تولید نقشه جامع مسائل یک موضوع تحقیقی را به بهترین وجه علمی عرضه نموده است.

از خداوند متعال درخواست داریم توفیق توسعه آموزش و فرهنگ‌سازی علمی روش تحقیق پیشرفته علم دینی را به حوزه‌های علمیه دین مبارک شیعه مرحمت نماید و فضایی ارجمند موفق به عرضه نسخه اسلام ناب به‌نمایان از گردند.

سید محمد محسن دعایی

انتشارات موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

مقدمه مؤلف

آیا تاکنون به این سؤالات از پرسیده‌اید که:

- چگونه می‌توان دانشی جدید تولید کرد؟
 - روش تولید یک دانش جدید یا روش‌کرد دینی چگونه است؟
 - چگونه می‌توان روش تولید یک دانش را مهندسی کرد؟
 - چگونه می‌توان علم دینی تولید کرد؟
 - چگونه می‌توان علوم انسانی اسلامی تولید کرد؟
 - تأکیدات ویژه مقام معظم رهبری (حفظه الله) دربارهٔ این تمدنی نسبت به تولید علم به‌ویژه علوم انسانی اسلامی به خاطر چیست؟
 - چرا تاکنون باگذشت بیش از سه دهه از انقلاب اسلامی، به نقطه‌ای مطلوب در زمینه تولید علم دینی در رشته‌ها و شاخه‌های علوم انسانی نرسیده‌ایم؟
- مجموعه تحقیقاتی که توسط صاحب این قلم انجام می‌شود، برای پاسخ به سؤالات فوق و در راستای توریزه کردن روش تولید علم دینی به‌ویژه در موضوعات و مسائل علوم انسانی و باهدف تولید علوم انسانی اسلامی است.
- از آنجایی که تولید علم و بالتبع تولید علم دینی، سه مرحله اساسی را از منظر

روش شناسی طی می کند، به نظر می رسد که روش تولید علم دینی با تولید سه نظریه که هر کدام ناظر به یک مرحله است، قابل تنویر و مدل سازی خواهد بود.

مراحل تولید علم از منظر روش شناسی:

۱. مسئله شناسی: تولید شبکه ای از مسائل در موضوع مورد نظر

۲. اطلاعات شناسی: جمع آوری شبکه ای از اطلاعات مرتبط با شبکه مسائل

از منابع

۳. تحلیل اطلاعات و مدل سازی: تحلیل موجه و روشمند شبکه ای از اطلاعات

مرتبط با شبکه مسائل

نتیجه و خیرگی: تولید شبکه ای از گزاره ها در موضوع مورد نظر

در هر یک از سه مرحله فوق، نظریه ای متناظر با همان مرحله وجود دارد که باید

تنویر شود؛ این نظریه ها عبارت اند از:

در قسمت «مسئله شناسی»	نظریه شبکه مسائل جهت تولید شبکه ای از مسائل پیرامون موضوع مورد نظر
در قسمت «اطلاعات شناسی»	نظریه محصص جامع از اطلاعات جهت گردآوری شبکه ای از اطلاعات مرتبط با مسائل از منابع دینی
در قسمت «تحلیل اطلاعات و مدل سازی»	نظریه اجتهاد سیستمی جهت تولید شبکه ای از گزاره های عام پاسخ به شبکه مسائل با روش مبتنی بر موجه دینی

مجموعه حاضر، با عنوان «درس نامه نظریه شبکه مسائل» در صدد تنویر

کردن گام اول از مدل کلان تولید علم دینی است و به این سؤال پاسخ می دهد:

مراحل قدم به قدم تبدیل یک موضوع به شبکه متغیرها و مسائل آن موضوع چگونه
است؟

سؤال فوق را می‌توان به سؤالات ذیل تجزیه نمود:

۱. چگونه می‌توان یک موضوع را تحلیل کرد و به شبکه‌ای از متغیرهای اصلی و فرعی تجزیه نمود؟
 ۲. چگونه می‌توان میدان معنایی یک موضوع را تشکیل داد؟
 ۳. چگونه می‌توان به موضوعات، نگاه نظام‌واره و سیستمی داشت؟
 ۴. چگونه می‌توان جایگاه، وزن و رابطه متغیرهای یک موضوع را در نگاه سیستمی به آن، تعیین کرد؟
 ۵. چگونه می‌توان سیستم پایه یک موضوع را طراحی کرد؟
 ۶. چگونه می‌توان متغیرهای اصلی و فرعی یک موضوع را به سؤالات اصلی و فرعی پیرامون آن موضوع تبدیل کرد؟
- نظریه شبکه مسائل در راستا پاسخ به این نیاز که «مدل تولید علم دینی چگونه است؟» تولید شده است و یکی از صنایع مثلث مدل کلان تولید علم دینی می‌باشد؛ از همین جهت این نظریه، گام اول عملیات تولید علم دینی از منظر روش‌شناسی است و زمینه‌ساز تولید علم دینی در سطح‌های مختلف علوم می‌باشد.
- نظریه شبکه مسائل، روشی برای تبدیل موضوعات مختلف به شبکه و مجموعه‌ای از مسائل و در نتیجه زمینه‌ساز تولید علم و دانش دینی در آن موضوع است.
- شبکه مسائل عبارت است از شبکه گسترده‌ای از متغیرها که با ابزارهای سؤال‌پردازی تبدیل به شبکه گسترده‌ای از سؤالات شده‌اند.
- مبحث شبکه مسائل با الهام از دوره آموزشی «تربیت محقق طراحی سیستم‌های دینی» که مجموعه دروس استاد گران‌قدر حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالحمید واسطی (حفظه الله) بوده است، اخذ و در قالب نظریه و مدل پردازش شده است. امید است که مجموعه حاضر، زحمات مخلصانه ایشان را در راستای اعتلای تمدن اسلام و تولید علم دینی به قدر اندکی تکمیل نماید.
- هدف از نگارش مجموعه حاضر، زمینه‌سازی برای تولید علم دینی در موضوعات و مسائل مختلف علوم به‌ویژه موضوعات و مسائل علوم انسانی است. تأکید زیاد و

ویژه نگارنده نسبت به علوم انسانی، به جهت اهمیت و ارتباط وثیق این علوم با تمدن‌سازی است؛ چراکه این علوم، مبنای تئوریک تمدن‌سازی محسوب می‌شوند. امید است که با ورود اساتید و محققین بزرگوار، دو نظریه دیگر نیز در آینده‌ای نزدیک به ثمر بنشینند و «مثلث معرفتی مدل کلان تولید علم دینی» به جامعه پژوهشگران عرضه شود.

مخاطبان اصلی این کتاب به صورت عمومی، جامعه پژوهشگرانی هستند که با دغدغه تحول در علوم به‌ویژه علوم انسانی و حرکت به سمت علوم انسانی اسلامی، دنبال «تئوریزه کردن روش تولید علم دینی» هستند و می‌خواهند با نظریه‌پردازی و مدل‌سازی به این نیاز پاسخ دهند. نظریه «شبکه مسائل» به همراه دو نظریه «فحص جامع و جامع‌یابی» نیز، می‌تواند در کنار یافته‌های پژوهشگران عزیز، پاسخی به این نیاز باشد.

اما مخاطبان کتاب به دو گروه خاص و ویژه، دو گروه هستند:

۱. پژوهشگرانی که با دغدغه تولید علم و دانش دینی به‌ویژه در رشته‌های علوم انسانی پژوهش می‌نمایند. نظریه شبکه مسائل، روش متغیرشناسی، مساله‌شناسی و تولید شبکه مسائل را در موضوعات مختلف علوم به پژوهشگران عزیز نشان می‌دهد.
۲. سیاست‌گذاران و تصمیم‌سازان عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و...؛ فایده مجموعه حاضر برای آن‌ها، توجه به زوایای شمنج و متعددی است که در پردازش و تحلیل موضوعات می‌تواند مؤثر باشد و با شکل‌گیری انواع متغیرها و مسائل در یک موضوع کمک کند. نظریه شبکه مسائل، می‌تواند روش گسترش افق دید در تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری را به آنها آموزش دهد و بدین صورت آنها را در اتخاذ تصمیم‌ها و سیاست‌های آینده‌ساز و تمدنی کمک رساند.

این پژوهش در قالب درس‌نامه ارائه می‌گردد و مشتمل بر دو فصل و یک قسمت تحت عنوان ضمائم می‌باشد:

فصل اول: سازه‌های نظریه شبکه مسائل

در این فصل مبحث شبکه مسائل در قالب یک نظریه معرفی و اثبات شده و

سازهای (مؤلفه‌های) معرفتی آن مورد تبیین قرار گرفته‌اند.

فصل دوم: مجموعه فعالیت‌ها و پاسخ‌ها

در این فصل مبحث شبکه مسائل، به صورت مفصل و در طی ۱۰ فعالیت با شیوه حل مسئله در اختیار خوانندگان عزیز قرار گرفته است. انتظاری که از خوانندگان بزرگوار دارم این است که در هر فعالیت، بعد از مطالعه قسمت طرح مسئله، ابتدا با تفکر فردی به مسئله فعالیت پاسخ دهند و سپس به قسمت پاسخ مراجعه نمایند. تفکر شما پیرامون مسئله و جواب دادن به آن قبل از رجوع به جواب مؤلف، ذهن شما را فعال می‌کند و به بسا زوایایی از بحث را برای شما روشن کند که در جواب پیشنهادی مؤلف نباشد!!

ضمائم

در این قسمت، مجموعه مباحثی که می‌تواند به غنای محتوایی و علمی مطالب کتاب به ویژه فعالیت‌های آن اضافه کند، را قرار داده‌ام. رجوع به قسمت ضمایم، در پاورقی مطالب کتاب مشخص شده است.

این درس‌نامه می‌تواند در قالب یک جلسه ۹۰ دقیقه‌ای و در طی ۲۴ جلسه دوساعته تدریس شود که جدول اجرایی آن به این قرار است: